

De gerechtsdeurwaarder als ogen en oren van de rechtsstaat

Gerechtsdeurwaarders zien erop toe dat uitspraken van de rechter opgevolgd worden. Ze zijn essentieel voor het vertrouwen in de rechtsstaat. Er zijn in Nederland 757 gerechtsdeurwaarders, aangesloten bij 160 kantoren. Allen zijn verplicht lid van de Koninklijke Beroepsorganisatie van Gerechtsdeurwaarders (KBvG) - en daarom gebonden aan de strengste eisen van zorgvuldigheid, integriteit en privacy.

Voorafgaand aan het Algemeen Overleg Brede Schuldenaanpak van 14 juni 2018 deelden wij vijf aanbevelingen met u voor een effectieve brede schuldenaanpak. Voor dit Algemeen Overleg Armoede- en Schuldenbeleid willen wij drie punten aan u voorleggen.

Volledige, toegankelijke en privacyvriendelijke informatievoorziening (Belang voor schuldenaren: vroegsignalering problematische schulden)

Jaarlijks bezoeken Nederlandse gerechtsdeurwaarders meer dan 2,5 miljoen adressen. Door deze persoonlijke contactmomenten zijn wij bij uitstek in staat om in te schatten of mensen niet *kunnen* of niet *willen* betalen. Wat de eerstgenoemde groep betreft, biedt onze blik achter de voordeur waardevolle informatie voor een effectieve schuldenaanpak. Wetenschappers en beleidsmakers zijn het erover eens dat schulden in een zo vroeg mogelijk stadium aangepakt moeten worden. De gerechtsdeurwaarder kan hierbij behulpzaam zijn.

Om deze functie goed te kunnen uitoefenen, is het van belang om een volledig beeld te hebben van de financiële positie van de schuldenaar. Als gerechtsdeurwaarders nemen we op dit vlak een aantal waardevolle initiatieven.

- Op dit moment werken gerechtsdeurwaarders zelf sinds januari 2016 met een **Digitaal Beslagregister**. Zodra er beslag wordt gelegd op bijvoorbeeld loon of uitkering worden de schuldenaar en de beslagen ingevoerd in dit systeem waartoe gerechtsdeurwaarders toegang hebben. Zo voorkomen we dat nieuwe schuldeisers de financiële problemen van de schuldenaar verder verergeren. Het nadeel van dit systeem is dat je schuldenaren feitelijk pas ziet als het te laat is. Een punt van grote zorg is de zeer trage aansluiting van overheidsorganisaties hierop. Weliswaar onderschrijft het Kabinet de noodzaak hiertoe maar de urgentie lijkt te ontbreken. Daarmee is het beeld van de schuldenaar vooralsnog incompleet en de afwegingen voor de gerechtsdeurwaarder om een incassotraject in gang te zetten onnodig moeizaam.
- Om burgers meer inzicht te geven in hun eigen schuldpositie, heeft de KBvG het **platform Schuldenwijzer** gelanceerd. Dit biedt burgers inzicht in hun eigen gegevens van het beslagregister. Ook schuldhulpverleners en overheidsinstanties kunnen op termijn via Schuldenwijzer inzicht krijgen in de totale schuldsituatie van een schuldenaar. Tot op heden blijft de (financiële) steun vanuit de overheid echter achterwege. [U zou de staatssecretaris kunnen vragen naar haar visie op de Schuldenwijzer.](#)

- Gemeenten maken gebruik van de **Verwijsindex Schuldhulpverlening (VISH)**. Dit initiatief van de KBvG zorgt ervoor dat men inzichtelijk heeft wie er is aangemeld bij schuldhulpverlening zodat er geen nodeloze kosten worden gemaakt. Op dit moment weigert ongeveer de helft van de gemeenten om deze informatie te delen. Ze doen dat met een beroep op de (nieuwe) privacywetgeving. Recent hebben wij hier aandacht voor gevraagd, zie o.a. de publicatie op: <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/helft-gemeenten-helpt-schuldenaars-van-regen-in.9606752.lynkx>.
- Als KBvG zijn wij uiteraard voorstander van een systeem dat aan de hoogste standaarden van privacybescherming voldoet. U zou de minister kunnen vragen te onderzoeken hoe gegevensuitwisseling met de gerechtsdeurwaarder via de VISH *privacy proof* kan worden ingericht, zodat aarzelende gemeenten van hun zorgen verlost worden.

Maatschappelijk verantwoord incassobeleid (Belang voor schuldenaren: betere rechtspositie bij betalingsachterstand overheidsinstellingen)

In de kabinetsbrede schuldenaanpak worden stappen gezet richting sociaal verantwoord incassobeleid, maar deze gaan volgens ons nog niet ver genoeg.

Het kabinet heeft de Nederlandse incassopraktijk laten vergelijken met ons omringende landen. Grosso modo komen we daar goed uit, ook op het gebied van maatschappelijk verantwoorde incasso. Een belangrijke aanbeveling, het in één hand brengen van de inning van civiele en overheidsvorderingen, vergroot de duidelijkheid in het proces en kan ook op onze steun rekenen. Feitelijk sorteert de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet hierop voor, door de introductie van de coördinerend gerechtsdeurwaarder. Wel is van belang dat deze coördinatie daadwerkelijk in handen komt van een beëdigde gerechtsdeurwaarder.

Andere aanbevelingen, zoals het uitwisselen van gegevens tussen betrokken instanties en het verbeteren van de samenwerking tussen gemeentelijke schuldhulpverlening en crediteuren om meer minnelijke oplossingen te realiseren, steunen we van harte.

Een ander punt uit de verkenning van Panteia was het instellen van onafhankelijke certificeren en een register voor incassobedrijven. Wij zijn het hiermee eens, maar denken dat dit onvoldoende werkt bij de aanpak van onoirbare incassopraktijken. Vanuit het oogpunt van schuldenaren zijn wij van mening dat de overheid enkel zaken zou moeten doen met kantoren die door gerechtsdeurwaarders geleid worden. En dus geen commerciële incassobureaus waaraan geen gerechtsdeurwaarder verbonden is - en waarvoor dus niet het scherpe toezicht en de gedragsregels gelden van de Gerechtsdeurwaarderswet. Dit kan een mooie eerste stap zijn in de invulling van het sociaal verantwoord incassobeleid. U zou de staatssecretaris kunnen vragen of de overheid niet het goede voorbeeld zou moeten geven door als schuldeiser alleen nog maar gerechtsdeurwaarders te vragen om voor de invordering van de schuld zorg te dragen?

Wij zouden een stap verder willen gaan en ook sociaal incasseren door deurwaarders in aanbestedingen op te nemen. U kunt dan denken aan openbaar vervoersbedrijven die een regionale concessie krijgen of aan energieleveranciers waarvan bewoners stadswarmte moeten afnemen. U zou de minister kunnen vragen om een overzicht te geven in hoeverre gemeenten, provincies en hun instellingen gebruik maken van diensten van incassokantoren waar geen gerechtsdeurwaarder aanwezig is.

Beslagvrije voet en bankbeslag

(Belang schuldenaren: een eerlijke en effectieve waarborg van het bestaansminimum)

De KBvG betreurt de uitstel van de Wet vereenvoudiging beslagvrije voet, die ervoor zou moeten zorgen dat schuldenaren een wettelijk bepaalde hoeveelheid inkomen overhouden om van te leven. Die teleurstelling wordt breed gedeeld, onder andere door de Nationale Ombudsman, schuldhulpverlening en wetenschap. Dat de invoering thans pas in 2021 lijkt te worden voorzien vinden wij in het belang van de schuldenaren onacceptabel.

De modernisering, maar ook de uitbreiding van de beslagvrije voet is noodzakelijk. Op dit moment is er uitsluitend sprake van een beslagvrije voet bij het loonbeslag. Door beslag te leggen op de bankrekening van de schuldenaar kon deze beslagvrije voet worden omzeild, waardoor mensen alsnog (ver) onder het bestaansminimum komen. Wij verwelkomen daarom dat er ook een beslagvrije voet voor het bankbeslag wordt geïntroduceerd. In het preadvies dat de KBvG uitbracht over het wetsvoorstel hebben wij bepleit dat de gerechtsdeurwaarder vóór het leggen van een beslag bankinformatie kan opvragen. Komen de banktegoeden boven de beslagvrije voet uit, dan is een bankbeslag gerechtvaardigd. Zo niet, dan zorgt hij voor een andere oplossing.

Faire beslaglegging vereist een volledig inzicht in de totale financiële situatie van een schuldenaar. In het huidige voorstel is het niet mogelijk om vooraf inzicht te krijgen in alle banktegoeden. Door diverse bankrekeningen op naam aan te houden, kan een schuldenaar bij iedere rekening opnieuw een beslagvrije voet halen. Dat vinden wij niet eerlijk. De beslagvrije voet is bedoeld om te voorkomen dat mensen onder het bestaansminimum uitkomen. Niet als een middel om je aan de betalingsplicht te onttrekken. We begrepen dat meer tijd nodig is, onder andere door uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst. Uiteraard moet dit proces zorgvuldig gebeuren, maar we roepen het kabinet op om de herziening snel op te pakken. Kan de staatssecretaris van Financiën aangeven op welke termijn deze uitvoeringsproblemen bij de Belastingdienst onder controle zijn?